

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četril leta Din 150, za pol leta Din 30; za inozemstvo Din 70 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Beli ali rdeči nagelji

13. julija bo na Brezjah fantovsko zborovanje. Sklicuje ga katoliška akcija pod geslom **beli ali rdeči nagelji**.

To je simbol, ne bo pa odveč, ako nanizamo nekaj misli k temu geslu.

Sklicatelji so hoteli reči: Pridite vsi. Dobro došli ste vi, kateri prisegate na beli nagelj. Enako dobrodošli vi, z rdečim nageljem. S tem so indirektno označili glavni smoter zborovanja. Da bi se pokazala nekaka skupnost vseh, ki se čutijo katoličane.

Vprašanje pa je, če dosejajo taka zborovanja glavni smoter, ki ga ima katoliška akcija: **Poživitev verskega življenja. Poglobitev verskih resnic in njihovo presaditev v družbo in vso javnost.**

Ta cilj je skupen vsem vernikom brez izjeme, ali bi vsaj moral biti skupen. Kdor hoče doseči gotov cilj, mora pa biti popolnoma na jasnem, katero pot mora izbrati, na katere zapreke bo naletel na tej poti in s kakšnimi sredstvi bo odstranil ali pa vsaj v glavnem premagal te zapreke.

Današnja družba trpi na več vrstah boleznih. Glavna je ta, da ne pomeni človek ničesar. Človek ni več božja podoba, dedič nebeškega kraljestva in s tem upravičen do vseh pripomočkov, da doseže to dediščino. Človek ni več nositelj družabnih gibanj, ampak je le objekt, sredstvo za dosego teženj gotovega dela celotne družbe. Vlada je mamonižem, pohlep po čim večjem premoženju s čim manjšim trdom.

Ta znak nosijo vsa gospodarska in druga podjetja brez izjeme. Tudi tista, čijih lastniki so izraziti — vsaj na zunanaj — katoliki. Ta znak odseva tudi od oseb, ki spadajo v krogi katoliške družbe, se bore za njena načela in so čestokrat v prvih njenih vrstah. Pa gre med ljudmi govorica, da so take osebe v upravnih svetih, kojih število gre do deset ali pa še čez.

Ne pišemo, da bi napadali, ampak, da bi pokazali na tisto rak-rano, ki je največ kriva, da ne predstavlja katoliška družba pri nas, kar bi morala. Namreč čistega in iskrenega katoliškega mišljenja in ravno takega udeleževanja.

Pravimo, da je tako stanje kvarno. Zakaj? **Kar je samo po sebi slabo, ne more roditi kaj dobrega. Komulacija (kopičenje) raznih upravnih in sličnih mest je nemoralna.**

In sicer: Nemoralna radi tega, ker je nemožne, da bi ena in ista oseba mogla izvrševati svojo dolžnost, če opravlja gotove funkcije pri tolikih in tolikih ustanovah. Nemoralna je pa tudi zato, ker je še tudi drugih oseb dovolj, ki bi najmanj tako mogle vršiti te funkcije in bi honorarji prišli v korist večim in največkrat bolj potrebnim, kakor so razni taki komulatorji.

Pa to ni najhujše. Najhujše so posledice v miselnosti. Da morejo opravičiti tako postopanje, morajo ustvarjati razpoloženje, in sicer potom časopisja, potom govorov, potom spisov. In tako so ustvarjali polagoma dvoživstvo v katoliškem svetu. Formalno katoliki, v praksi zelo, zelo velikokrat protikatoliki.

Katoliška vera je jasna in odločna. Ne pozna nikakršnega nihanja. Geslo sedanje katoliške družbe je pa kompromisarstvo. Najprej s samim seboj in potom tega kompromisa kompromis s sedanjo družbo, ki je čisto poganska, po svojem udeleževanju in po posedicah. **Ravno radi tega kompromisarstva so nastali beli in rdeči nagelji!**

Za nas katoličane ne sme obstojati možnost beli ali rdeči nagelj. Če smo res katoličani po srcu in dovolj močni, da hočemo uveljavljati katolištvo v javno-

sti napram vsakomur, napram osebam in družbi, potem sme biti samo eno geslo: **Beli in rdeči nagelji.**

Kakšno dolžnost ima katoliška akcija: Da ugotovi, ali je sedajna družba pravična.

Ali je gospodarski sistem takšen, da nudi sredstva in pripomočke človeku, da doseže svoj glavni namen.

Ali je uveljavljanje vodilnih oseb od ustanov, ki temelje na katoliških načelih, takšno, da odgovarja naukom katoliške vere in smernicam raznih katoliških sociologov, zlasti smernicam papeža Leona XIII. in škofa Kettelerja.

Ali se ponašajo katoliški podjetniki in podjetja tako, da delavstvo čuti, da ima opravka s katoliškimi možmi.

Ali odgovarja naše časopisje namenom katoliške akcije, zlasti ali je tako urejeno in pisano, da nudi zadostno možnost, da more biti med katoliki popolna jasnost in če je tako, da ne meša pojmov, da ne pospešuje in podpira kom-

promisarstva, da ne seje nejasnosti in da ne skvarja značajev.

Le nekaj točk, ki morajo biti razčiščene. Če bo šla katoliška akcija po tej poti, bo sanacija našega notranjega življenja kmalu izvedena. Za tako akcijo ji bodo rdeči nagelji na razpolago z vsemi svojimi močmi in silami. Po našem mnenju je to edina pot, da izgine tisto polovičarstvo, ki je tako značilno za naše kroge.

Le na ta način moremo docela uveljaviti geslo: **Beli in rdeči nagelji**. Beli: Znamenje globoke vernosti, velike ljubezni za apostolstvo, zlasti znamenje nesebične ljubezni do zatiranih in izkoriščanih.

Rdeči: Znamenje tiste doslednosti in nezlomljivosti, tiste borbenosti in udarnosti, tiste silne revolucionarnosti, katero občudujemo pri prvih krstjanah in katero so zapustili vsem katoličanom za vse čase kot svojo najdragocenejšo dediščino.

Doma in po svetu.

Sedanji režim bo šel po začrtani poti dosledno naprej.

4. julija se je vršila v Belgradu seja vlade. Prisotni so bili vsi ministri razen ministra Neudorferja. Predsednik vlade general Živković je imel obširen govor o smernicah in delu sedanjega režima. Njegovim izvajanjem so pritrdili vsi prisotni ministri. Predsednik vlade je v glavnem izvajal:

Vsi glasovi, da se bo sedanji režim kakorkoli izpremenil, so neosnovani. Režim je trden danes bolj kot kedaj. Manifest od 6. januarja 1929 se mora in se bo izvedel v celoti. Upravna razdelitev države, odrejena z zak. od 3. okt., je dokončna in se ne bo spremenila niti za las. Zlasti so postavljena sledeča načela:

En narod in eno nacionalno čutenje, spoštovanje plemenskih imen in tradicij je vzvišeno, toda mora vedno služiti razvoju nacionalne moči in edinstva. Plemenske zastave morajo pripadati popolnoma prošlosti, ker nacionalno čutenje hoče samo jugoslovansko nacionalno trobojko. — Osnovna načela današnjega režima izključujejo politične stranke, njihova predstavništva in njihovo sodelovanje v državni upravi, ker je nepobitno dejstvo, da je znano delo političnih strank bilo na škodo ne samo življenjskim in ekonomskim interesom države in narodom, kakor tudi vsakemu pojedincu in ker so se neresno igrali z državnim in narodnim edinstvom. S takim delom so politične stranke izgubile pravico na obstoj in one ne bodo več obstajale v takšni obliki ter se ne morejo nikoli več povrniti.

Postavlja se kot kategorična zahteva državne politike, da v državni in javni službi ni mesta za uradnika in častnika, čigar službeno delovanje in zadržanje ni v skladu z interesom zgoraj omenjenih načel. Od osnovne šole do univerze se mora pouk izvajati v jugoslovanskem nacionalnem duhu in preplesti s kulturo nacionalne zgodovine in kulture ter globoko vero v napredno bodočnost Jugoslavije. Učiteljsko osebje mora popolnoma odgovarjati po sposobnostih in kvalifikaciji zahtevam, da izvaja gori postavljene naloge.

Zakon od 6. decembra 1929 je ustvaril »Sokola kraljevine Jugoslavije«, ki mora v svojem integralnem nacionalnem delu zamenjati vse dosedanje slične plemenske in verske organizacije. Razvoj sokolstva v širših masah naroda, kjer ima Sokol svojo kulturno prosvetno misijo, postaja del programa državne politike, ki se mora brzo izvesti.

Vsaka kulturna, humana in gospodarska akcija, v kolikor ni v državnih rokah, bo našla ob vsaki priliki pomoč države, če ni protivna državni politiki in jugoslovanski nacionalni misiji.

BANSKI SVETI

Predsednik ministrskega sveta in notranji minister general Peter Živković je imenoval vsem banovinam banske svete. V banski svet dravske banovine so imenovani: za brežiški okraj: *Lipej Franc*, posestnik in trgovec v Brežicah; za gornjegradski okraj: *Steblovnik Martin*, župan v Šmartnem ob Paki; za dolnjenlenski okraj: *Litrop Stefan*, obrtnik in župan občine iz Strnišča; za dravogradski okraj: *Mracljak Peter*, ekonom iz Vuhreda; za kamniški okraj: *Štrcin Ivan*, posestnik iz Kaplje vasi; za konjiški okraj: *Košir Anton*, župan občine Vitanj; za kočevski okraj: *Ramovš Jakob*, župnik iz Velikih Lašč; za mesto Kočevje: *dr. Sajovic Ivan*, odvetnik iz Kočevja; za kranjski okraj: *Detela Oton*, občinski odbornik iz Preddvora; za mesto Kranj: *Pirc Ciril*, župan in trgovec iz Kranja; za mesto Tržič: *Lončar Ivan*, župan in hotelir iz Tržiča; za krški okraj: *Kurent Alojzij*, dekan iz Leskoveca pri Krškem; za mesto Krško: *Pfeifer Joško*, posestnik iz Krškega; za laški okraj: *Roš Franjo*, župan iz Laškega; za litijski okraj: *Lebinger Hinko*, trgovec in župan iz Litije; za logaški okraj: *Oblak Gabrijel*, župan in posestnik iz Logateca; za ljubljanski okraj: *Valentin Babnik*, župan, Glince pri St. Vidu; za mesto Ljubljana: *dr. Albert Kramer*, novinar in bivši minister; *Kregar Ivan*, obrtnik in občinski odbornik; *Orehek Franjo*, hranilniški ravnatelj; *Albin Prepeluh*, vsi iz Ljubljane; za ljutomerski okraj: *Rajh Jakob*, posestnik iz Ljutomera; za mariborski okraj (desni breg): *Sretko Robič*, posestnik in župan iz Limbuša; za mariborski okraj (levi breg): *Serbinek Ivan*, posestnik v Vršniku; za mesto Maribor: *dr. Juvan Alojz*, odvetnik in župan; *dr. Pivko Ljudevit*, profesor; *Golouh Rudolf*, šef borze dela, vsi iz Maribora; za murskosobotski okraj: *Faflik Franjo*, župnik iz Puconcev; za mesto Mursko Sobotno: *Benko Josip*, industrijec in župan v Murski Soboti; za novomeški okraj: *dr. Kulovec Franc*, bivši minister iz Novega mesta; za mesto Novo mesto: *dr. Režek Josip*, odvetnik in župan občine v Novem mestu; za ptujski okraj: *Vršič Ivan*, župan iz Sv. Marka; za mesto Ptuj: *dr. Senčar Matej*, odvetnik iz Ptuja; za radovljiški okraj: *Lavtičar Josip*, trgovec iz Kranjske gore; za mesto Jesenice: *dr. Obersnel Maks*, glavni tajnik KID na Jesenicah; za slovenjgradski

okraj: *Čížek Alojzij*, župnik iz Gornjega grada; za celjski okraj: *Mihelčič Alojzij*, trgovec in posestnik v Bregu pri Celju; za mesto Celje: *dr. Goričan Alojzij*, odvetnik in župan v Celju; za čabarski okraj: *dr. Koritnik Bogdan*, odvetnik in župan v Čabru; za šmarnski okraj: *Gajšek Florijan*, gostilničar in župan v Loki. — Izdana je naredba o poslovanju banskih svetov. V nji se odreja, da banski svetniki ne smejo intervenirati pri oblasteh.

NOVI ZAKONI

Kralj je podpisal zakon o vseučiliščih. Vsa vseučilišča ostanejo v dosedanjem obsegu neokrnjena. Univerzitetni profesorji so nepremestljivi. Plače se jim zvišajo. Ustroj univerz in fakultet ter ostalo se bo predpisalo z ministrskimi uredbami.

KATASTROFA NA JADRANU.

V ponedeljek zjutraj je v Pašmanškem zalivu blizu Zadra zavozil italijanski parnik »Morosini« v parnik Jadranske plovitve »Karadjordje« in ga skoro presekal na dvoje. Kapitanu »Karadjordja« se je posrečilo priti na sipino, tako da se parnik ni potopil. Katastrofa, ki se je pripetila na dosedaj še ne pojasnen način, je zahtevala 5 človeških žrtev, več jih je težko ranjenih.

ZVEZA SLOVENIJE Z MORJEM.

Pretečeno nedeljo se je vršila na Sušaku konferenca, ki je razpravljala o zvezi Slovenije z morjem. Konferenca je ugotovila nujno potrebo, da se zgradi proga od Kočevja do Vrbovskega. Sredstva za to progo naj se črpajo iz kredita 9 milijonov dinarjev, ki je bil že odobren v ta namen iz Blairovega posojila, pa se ni uporabil. Zgraditev te proge je za Slovenijo življenjskega pomena.

*

Veliki nemiri so nastali po nekaterih poreskih mestih, potem ko so jih francoske čete zapustile. Tolpe nacionalističnih prenapetežev so razbile trgovine in stanovanja mnogim Nemcem, ki so bili s Francozi prijazni. Policija je ta divjanja skoro čisto mirno opazovala in je nastopila šele potem, ko je bila škoda že prizadajana.

Gandija nameravajo izpustiti iz ječe in ga potem povabiti na razgovor v London.

Krvave demonstracije so izbruhnile v poljskem delu Šlezije. V Katovicah je masa 2000 delavcev korakala po mestu in vpila: »Dol z vlado, dol z diktaturo!« Policija je nastopila ostro in streljala v množico. 18 demonstrantov je bilo ranjenih in ubitih. Matere so dvigale svoje otroke proti policistom in kričale, naj jih živi država, ker jih one ne morejo. Nemiri so nastali radi številnih redukcij v celem industrijskem revirju.

V Dolenjem Logatcu bo 13. julija delavski tabor.

Po deveti maši govorita tov. Langus J. in Koprivec M.

Stavbne parcele.

Stavbne parcele. Na prodaj je nekaj stavbnih parcel po jako ugodnih cenah v okolici Ljubljane. Interesenti naj se oglasijo v pisarni JSZ, kjer dobe na vpogled situacijski načrt in točnejše podatke.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

K občnemu zboru »Strokovne zveze viničarjev«.

V nedeljo dne 13. julija bodo prihili iz vseh krajev naših goric zastopniki viničarskih krajevnih organizacij na redni in deseti občni zbor svoje matice in predstavnice »Strokovne zveze viničarjev«, centrale v Ljutomeru. Prišli bodo, da se vidijo in si podajo svoje želje, ve desnice kakor si jih pač podajajo bratje, sinovi delavske matere in tisti, katerim je borba za božje in človeške pravice vsega proletarskega razreda na temeljih krščanske pravičnosti in ljubezni skupen cilj, da se tako še bolj utrdijo v zvestobi, žrtvovanju in trpljenju.

Deset let beležimo pri tej priliki v preteklost našega mladega, strokovnega krščansko socialističnega viničarskega pokreta. V zgodovini viničarskega stanu ni še nič takega bilo pred nami. Prav nikogar tudi ni, sedaj podobnega kje ob naši strani. Z začetkom ravno te strokovne organizacije je nastal prvi pojav, da smo se začeli tudi viničarji zanimati po svojem večstoletnem obstoju za svojo bodočnost in uveljavljanje v družbi ter smo tako prvič začeli zbirati vse naše gospodarske in duševne sile na žrtvenik svoje stanovske skupnosti. Težki so bili začetni časi tega pokreta. Dolgo se je bila borba za sam obstanek strokovne organizacije. Ne samo proti nasprotnikom vsakega pravega delavskega gibanja, ampak v prvi vrsti je šla ta borba najbolj proti sebičnosti in nezavednosti viničarjev samih, ki so pričakovali od organizacije kar največ profita, žrtev za to pa naj bi ne bilo nobenih. Manjkalo nam je povsod sposobnih in nesebičnih stánovskih voditeljev. Da ni zagrabila tukaj naša Jugoslovanska strokovna zveza, katera se ni najmanj ustrašila nobenih žrtev in je vzela tako celoten viničarski pokret v svoje roke, bi danes viničarji najbrž ne imeli zaznamovati nobenega uspeha. Sedaj pa so se vsaj večje ovire odstranile in tako se »Strokovna zveza viničarjev« stabilizira in prodira naprej v široke viničarske mase. Na čelu organizacije stoji odbor centrale s krepko četo funkcionarjev in borcev, že enaindvajsetih skupin ali krajevnih organizacij, zavednih in izsolanih v izkušnjah proletarskega življenja ter po lastnih borbah in sodelovanju v organizaciji. Če tako pogledamo nazaj, v to sicer kratko preteklost desetih let, nas vzradostijo veliki uspehi, gospodarski in kulturni, ki smo jih v tem času doprinesli z združenimi močmi za naš viničarski stan. Močna strokovna organizacija, viničarski red, podporni sklad, starostni sklad in lastna kreditna zadruga, vse to so le glavni obrisi našega dela in uspeha, ker ostane veliko pri tem še žrtev in dela skritega, ki se ne more pokazati in ne videti.

Še večji bi lahko bili naši uspehi danes! Mi imamo še vse več gospodarskih sil in sposobnih talentov, ki bi lahko delali na ustvaritvi boljše bodočnosti vseh viničarjev. Toda žal, mnogo jih je še nezrelih za idejo stanovske skupnosti, še manj pa morejo razumeti žrtve, ki jih vsaka taka skupnost zahteva od posameznika. Pretežna večina viničarjev itak misli z nami enotno, ne more pa v organizacijo, radi skrajno obupnega položaja v svojih delovnih prilikah, predvsem radi ničnostnega denarnega zasluga. Kdor stoji gospodarsko v obupu, ta ni dostopen za nobeno kulturno delo in tudi nima nobenega smisla za pravo in še tako idealno skupnost. S tem pada velika odgovornost na vse tiste, ki odklanjajo vsako zboljšanje nesocialnih in nekulturnih razmer v viničarskih krajih ter stavijo našemu pokretu vedno le ovire. Kdor dela na tem, da se viničarji strokovno ne organizirajo in da bi se sploh temu ljudstvu ne smelo boljše gojiti, to je, da bi se viničarski stan ne smel dvigniti gospodarsko in vzporedno tudi moralno, kulturno, vsak tak je največji škodljivec dobrobiti našega naroda tukaj ob severni meji.

Tovariši viničarji! Pot, ki smo si jo začrtali, je pravilna, le pojdimo tako naprej. Naše delo za zboljšanje položaja ne gre le iz samih stremiljenj po materialnih vrednostih, ampak naše delo v strokovni organizaciji ima še svojo posebno in mnogo večjo duhovno plat. Kot kristjani in člani krščanske strokovne orga-

nizacije, smo dolžni vsak zase, kakor vsi skupaj, po svoji vesti in božji zapovedi potegovati se za svojega bližnjega in braniti njegove pravice prav do skrajnosti. Vsem velja enako božja zapoved: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« Prvi kristjani niso nosili božjih zapovedi le v ustih iz strahu ali kakega kompromisa s pogani, ampak so te zapovedi izvajali in tudi zanje umirali, če je trebalo. Krščanski delavec, tako i viničar nimaš nikjer lepše prilike bolj zadošiti dolžnosti ljubezni za svojega bližnjega, kakor ravno v strokovni organizaciji, v kateri se podrediš koristim in vzajemnosti celi skupnosti svojih enakih, najrevnejših in pravice in ljubezni najbolj žejnih sobratov in sester, ako je treba, da si pripravljen za to skupnost ali za posameznika tudi trpeti in sam sebe žrtvovati. Kdor dela in je pošten, se nima ničesar bati, tako tudi vsak tisti, ki se zaveda krivic, katere se gode njegovemu bližnjemu. Ako se danes viničarji zbiramo v strokovni organizaciji in se po nji potegujemo za vse izkoriščane, zatirane in po krivici trpeče, storimo s tem le svojo krščansko dolžnost in delo, ki je Bogu v čast. Če nam podtikajo pri tem hujskarstvo, komunizem itd., se ne zmenimo. V tem pravcu je bila pot naše »Strokovne zveze viničarjev« do sedaj in ostane v naprej. Edino taki strokovni organizaciji viničarji zapujemo in v njeno zmago verujemo. Zatorej pozdravljeni ob naši desetletnici vsi tovariši, predvsem pa delegatje, ki se boste udeležili občnega zbora »Strokovne zveze viničarjev«, centrale v Ljutomeru. — P. R.

Podporni sklad beleži za mesec junij izdanih podpor: 4 porodniške, 13 bolniških, 3 nezgodne in 1 posmrtniško. Ta mesec je število podpornih slučajev posebno bolniških zelo padlo. Naivnež bi dejal, da naši člani v juniju, ko je ravno največ dela v vinogradih, niso imeli prav nič časa biti bolni in tako so tudi izostali smrtni slučaj.

Litmerk pri Ormožu. Na praznik sv. Petra in Pavla smo imeli sestanek skupine, katerega se je udeležilo lepo število članov in tudi viničarjev nečlanov. O velikem pomenu naše stanovske skupnosti, o pravilnem pojmovanju strokovne organizacije in o pomenu »Viničarske kreditne zadruge« je poročal tov. P. Rozman. Pristopilo je nekaj članov na novo in tudi deleži za zadrugo so se nabrali. Tovariši Litmerčani! Le pogumno naprej po začrtani poti! Pomagajmo si sami in Bog nam bo pomagal!

Zavrče. Občni zbor skupine se je vršil v nedeljo, 6. t. m. ob najlepši udeležbi članov in članic skupine. Poročila odbora so bila sprejeta in izvoljen sledeči odbor: Kokot Jože, Težak Jožef, Bombek Jakob, Bombek Mihael in Kranjc Franc. Za namestnike: Belšak Jakob, Kostanjevec Alojz in Ropič Mihael. V nadzorstvo pa Ropič Karol, Liber Jožef in Težak Alojz. Pristopili so novi člani. Centralo je zastopal P. Rozman, ki je v obširnem govoru navdušil navzoče za vse bodoče naloge in žrtve, ki še čakajo vse haloške viničarje, ako hočejo raztegniti svojo strokovno organizacijo do zadnje viničarske kočice in tako doseči in si ustvariti boljše bodočnost. Boljše samo od sebe nikoli ne bode! Zato na delo vsi do zadnjega in vsak po svojih močeh dosledno!

Kovinarji.

Jesenice. Vsem tovarišem sporočamo, da bomo v eni izmed prihodnjih števil objavili pravilnik o zobnih dajatvah. Prosimo že danes, da vsak dotično številko dobro shrani, da ne bo pozneje kakih nepotrebnih neprilik. V slučaju, da kdo kake postavke v pravilniku ne bo razumel, naj zahteva pojasnila med uradnimi urami skupine. Morda se komu v pravilniku ne bo zdelo kaj prav, ta naj ve, da je začetek vsak težak, še posebno pa v tem slučaju, ko ima v tako ogromnem številu članstva in njihovih pripadnikov vsak iskati pomoči. Pravilnik za dane razmere ne more biti drugačen, kakoršen je. Ščasoma se bo tudi pravilnik prilikam prilagodil.

Seja skupine se bo vršila v nedeljo dne 13. julija po sv. maši. Dnevni red je zelo važen, zato se pozivate odborčiki, da se seje sigurno vsi udeležite! — Predsednik.

Rudarji.

Hudajama — Laško. Vodstvo tukajšnjega premogovnika je pred nekaj časom razglasilo, da se opaža, da delavnost med delavstvom pada in da se je med delavstvom razpaslo lenuharstvo. Delavstvo se opozarja, da se bo vsak lenuh brezpogojno odpustil. Kaj naj k takemu razglasu reče delavstvo? Ali so ti očitki in grožnje v sramoto podjetju ali delavstvu, naj razsodilo naslednje vrstice.

Številke o produkciji najbolj jasno povedo, koliko so očitki o lenuharstvu delavstva upravičeni. Če je pa v zadnjem času produkcija kaj nazadovala, ni krivda pri delavstvu, pač pa pri onih, ki vidijo v vsakem delavcu lenuha. Zoper lenuharstvo je v vseh revirjih TPD zelo dobro preskrbljeno. Saj ima že skoraj sleherni delavec svojega priganjača, ki skrbi, da ni niti ena minuta izgubljena in še več, delavstvo se sili prekomerno k delu. In končno, če bi delavnost v resnici padala, ali bi bilo to z ozirom na razmere, v katerih se rudar. delavstvo nahaja, kaj čudnega? Ali je rudarju s plačo, ki jo prejema za svoje težko delo, mogoče trajno ohraniti moč in zdravje? Vsaka stvar vzdrži le do gotove meje, potem omaga. Tako je tudi z rudarji, ki opravljajo najtežje delo in pri tem občutno stradajo.

Radi prestanih boleznih, nezgod, oslabelosti vsled pomanjkanja življenjskih potrebščin, je danes veliko število rudarjev nezmožnih za delo oziroma je njihova delavnost znatno zmanjšana, kar pa TPD prav nič ne upošteva. Če bodo sedanje razmere vladale še dalje, oziroma se še slabšale, potem naj TPD nikar ne pričakuje večje delavnosti, ampak bo delavnost kljub vsem grožnjam, preganjanjem padala. Dajte rudarjem potrebno existenco in boste lahko odstranili vse priganjače, ker bodo nepotrebni. Očitke o lenuharstvu pa naslovite na kak drug naslov. — Rudarji.

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. Redni mesečni sestanek naše skupine je tokrat izzvenel v vprašanju, kaj bo z našim kamnoseškim delavstvom? Tvrdba Ehrlich je popolnoma ustavila svoj obrat. 50 delavcev je že brezposelnih, da ne omenjamo onih iz Cezlaka pri Konjicah. Tvrdba Res in Lenarčič delata v skrčenem obsegu. Govori se, da se bo moralo delavstvo reducirati in obrati ustaviti, ako ne bo naročil.

S tem preti kriza in beda tudi kamnoseškemu delavstvu. Naše plače v akordu so že sedaj za 30% manjše, mnogo nas je že brez dela. Ali je upati kje na kako izdatno pomoč? Zeleli bi, da se od strani oblasti nekaj ukrene in zaščiti naša kamenarska industrija, ter naroča to blago od naših dobaviteljev in ne iz inozemstva, kakor se to večkrat dogaja.

Poleg tega je pa pri nas še težava, da imamo samo okrog ene petine delavstva organiziranega, vsi ostali so brez vsake organizacijske misli in samo vale krivdo na nas organizirane. Mi naj jim pomagamo. Delavstvo pri nas ne razume, da preživljamo težke čase v vseh panogah naše industrije. Treba se bo boriti za to, kar imamo in še ta borba bo zelo težka.

Tov. tajnik nam je pojasnil dejanski položaj in obljubil, da se bo ukrenilo vse potrebno pri oblastih in skušalo za brezposelne izposlovati vsaj nekaj podpore.

Ker vlada tako veliko pomanjkanje dela, nas radi tega še bolj stiskajo in gnjavijo naši polirji. Predvsem skrajno nesocialno in krivično postopa z delavci polir S. v kamnolomu Res. Pripominjamo tudi to, da je inozemec ter vedno zabavlja čez nas Slovence. Ugotoviti bi bilo treba, ali je sploh optimal za jugoslovansko državljanstvo. Ako kateri ne izvrši svojega dela ali ga noče sprejeti pod pogoji, ki jih ne more izvršiti, se mu pa reče: ako nočete, lahko greste, saj itak nimamo dela. Položaj postaja vsak dan slabši in ne vemo, kaj bo, če se v doglednem času kaj ne preokrene.

Tov. prof. Prijatelj je imel ob tej priliki krasno uspešno skioptično predavanje. Vsi smo z zanimanjem sledili njegovim izvajanjem in smo mu zelo hvaležni, da je prišel med nas. — Kamnosek.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

Krasen tabor pri Sv. Mihelu nad Laškim

Že v zgodnji pomladi so naši rudarji okrog Laškega izrazili željo, da naj bi bil letošnji tabor v njihovi bližini. Tako je tudi bilo. Naši tovariši so dokazali pretelko nedeljo, da se v polni meri zavedajo pomena tabora. Od osme do devete ure so prihajali od vseh strani na griček Sv. Mihaela. V hiši poleg prijazne cerkvice se je že razvila prijatelna družba. Celjski tovariši so pokazali sadove svojega truda na tamburaških instrumentih. Vsakdo je bil dobre volje, vsi veseli drug drugega. Pokazalo se je, kako prisrčno in tovariški razmerje vlada med člani Jugoslovanske strokovne zveze in Krekove mladine.

Točno ob devetih se je oglašil zvon in vabil k sv. maši. Vse je utihnilo, tamburice in veselo pomenkovanje. Kot eden so se vsi podali v cerkvico. Preč. g. prof. Kovačič iz Celja je stopil na prižnico in razvijal v svojem cerkvenem govoru zelo lepe misli o delu, ki je na eni strani sicer božja kazen za človeštvo, na drugi strani pa neobhodno sredstvo za doseg našega večnega cilja. Po govoru je g. profesor daroval sv. mašo, pri kateri je prvič na delavskem taboru nastopil pevski zbor iz Hrastnika. Omeniti moramo istočasno v vzpodbudo našim tovarišem širom domovine, da so ti naši prijatelji iz Hrastnika prišli peš od doma in kljub temu, da je pot zelo dolga, prepevali kot da so prenočevali na gori.

Po cerkvenem opravilu, kar je zelo hvalevredno, so se vsi udeleženci, katerih je bilo okoli 250, zbrali kot en moč okrog lipe pri cerkvi. Zborovanje je otvoril eden naših najmarljivjših tovarišev v naših organizacijah, naš Lovže Lešnik. Pozdravil je vse navzoče tovariše in podal besedo tov. Srečku Zumru.

Tov. Zumr nam je v daljšem govoru dokazal, da so uprav delavci poklicani v sedanjem materialističnem družabnem redu, da se zbirajo na svojih taborih in govorijo vsemu svetu, kje je družba gnila in kje se mora korigirati, da se reši pravi čas pred katastrofo. Povedal nam je, da ni samo podjetnik vzrok težkega delavskega položaja, ampak tudi vsi tisti, ki s svojim udejstvovanjem podpirajo materialistični nazor v človeški družbi. Niso pa pri tem izvzeti tudi vsi tisti delavci, ki se ne pridružijo delavski organizaciji ali pa ji s svojim obnašanjem celo škodujejo. V tej težki borbi pa se moramo najprvo mi sami otestiti vseh napak, ki onemogočajo zdrav delavski pokret, z vsemi silami moramo delati na to, da se razvije pri nas res pravo tovarištvo, ki bo tvorilo nepremagljivo armado krščanskih socialistov. S pozivom, da vsi skupaj delamo v tej smeri pri naši Jugoslovanski strokovni zvezi in Krekovi mladini, da bomo s svojim delom šli korak za korak k svojemu cilju, je med splošnim odobravanjem končal svoj govor.

Tov. France Žužek je prav tako v daljšem govoru podal sliko razvoja družabnega reda in dokazal, da je sedanja družba, ki ni ne krščanska in ne katoliška, nujno potrebna ozdravljenja. In to ozdravljenje ne more nihče drugi prinesiti v družbo kot uprav delavstvo, ki ravno vsled boleznih, katera družbo razjeda, največ trpi na svoji lastni koži. Zato naj se delavstvo le zbira na gričkih in holmih in stalno pripravljaja za ozdravljenje družbe v dolini. Družba mora zopet postati krščanska, ker je le v krščanstvu njena rešitev in ozdravljenje. Končal je od vseh poslušalcev odobravan govor s pozivom, da gremo prav vsi za tem velikim ciljem in zastavimo vse sile v to, da rešimo družbo propadanja v materializmu in jo dvignemo k lepim krščanskim idealom.

Po obeh govorih so Hrastničani še zapeli dve lepi pesmi, celjski tamburaši pa pod lipo zaigrali par svojih najboljših komadov, nakar je tovariš Lešnik v svojem zaključnem govoru pozval tudi navzoče kmečke očete in sinove, kakor tudi žene in dekleta, naj tudi oni pomagajo pri delavski organizaciji, ker bodo tudi ti imeli korist od močne delavske organizacije. Kajti tudi noben posestnik ne ve vnaprej, če ne bo morda delavska organizacija enkrat prišla prav njegovim sinovom in hčeram. S sklepom, da se prihodnje leto zopet vidimo v podvojenem številu, je med viharnim ploskanjem zaključil res krasen tabor.

Pa to ni najhujše. Najhujše so pokateri udeleženci še slikali, nakar se je

pri kosilu razvila zopet zelo pristrana zabava s petjem in neumornim tamburanjem celjskih tovarišev, dokler se niso v prvih popoldanskih urah začeli udeleženci razhajati.

Tabor je dokazal veliko agilnost in požrtvovalnost naših tovarišev v rudarskih revirjih. Ta dan je dokazal, da delavska zavest med našimi rudarji živi in da bo naš rudar po križevem potu, ki ga hodi dandanes, zopet vstal in se dvignil v boju za svoje pravice tudi notranje zdrav. In tako bo ubogi rudar, toliko zapostavljen in izkoriščen, pokazal celi družbi, kje je njena rešitev. Bog daj, da bi se to zgodilo čim prej!

Kriza v kamenarski industriji.

Maribor, 7. julija.

1930. Leto kriz, brezposelnosti in brezmejne bede v delavskih revirjih. Lesna, rudarska, tekstilna, železarska in sedaj pride na vrsto še naša najmlajša t. j. kamenarska industrija, vse so v krizi, katero seveda najbolj občuti delavstvo. Kamenarska industrija, ki se je pred leti zelo lepo razvijala in kazala, da bo imela vedno dovolj dela, je sedaj v zastoji. Tvrdba Ehrlich je že več mesecev delala samo pet dni v tednu. Sedaj je popolnoma ustavila svoj obrat. Okrog 150 delavcev je brez dela. Ostali dve trdki se tudi borita za svoj obstoj in odpuščata delavce.

Položaj, ki vlada danes na delovnem trgu je naravnost kritičen. Milijoni delavskega zaslužka in s tem narodnega premoženja se izgublja v nič. Nujno potrebno je, da se ta nečloveška beda delavskih mas čimprej konča, da se da delavstvu zaslužka in kruha za njihove družine. Kapitalizem gleda, da štiti sama sebe in svoje delničarje, za vse drugo mu ni mar. Ako ne gre, pa se tovarna enostavno zapre in konec. Sicer imajo tudi oni s tem nekaj škode, toda lakote gotovo ne bodo trpeli, kakor delavec, ki si pri malem zaslužku ni mogel niti najmanj prihraniti za dneve, ko ne bo zaslužka.

Brezposelnost v naši Sloveniji kakor v celi državi je že zavzela tak obseg, da bi bilo treba resno misliti na njeno ozdravitev. Ako bomo popolnoma obubožali, potem tudi ne bomo imeli več nobene odporne sile, nobene volje za delo, če tudi bi bilo še bolj koristno za državo. Lačnemu in raztrganemu je popolnoma brezpredmetno govoriti o ljubezni do domovine in ga navduševati za ideje, marveč mu je potreba najprej dati kruha ozir. skromnega zaslužka.

V interesu države in narodnega blagostanja je, da se naša industrija dviga in da dobi naš delavec zaslužek doma. Ne da bi s tem posamezna podjetja favorizirali in jim dajali privilegije, da se z našimi žulji samo okoriščajo, marveč da koristijo s svojimi proizvodi naši državi in delavstvu.

In ravno naša kamenarska industrija bi imela v svojem razvoju imeti najmanj težav. Kajti vedno se gradijo nove ceste in trotoarji, kakor tudi mostovi, toda mnogo tega kamenja se naroča iz inozemstva, kar gotovo ni v prid in korist naši državi.

Prehajamo v dobo, ko gospodarsko življenje postaja vedno bolj zamotano in komplicirano ter zvezano z najrazličnejšimi vezmi, ki segajo globoko v narodno gospodarstvo. Ako en faktor glede česa trpi, se to takoj prenese na ostale in nenkrat so tukaj posledice, ki so za delavstvo kakor tudi za druge lahko usodopolne.

Država sama kot taka je prva poklicana, da v tem oziru skrbno pazi, da se njena avtoriteta ne zlorablja. Pri Trboveljski premogokopni družbi se je opazilo, da se ni storilo vsega, kar bi se sicer moralo. Trpelo je pri tem delavstvo, ki je del narodnega oziroma državnega telesa, kar bi v takih slučajih ne smelo biti. Tudi tuji naj spoštujejo naše zakone, pa magari se igrajo z milijoni.

Isto je sedaj pri kamenarski industriji, tudi tukaj se naroča kamen iz tujine, naša industrija pa istega ne more prodati in tako doživljamo izgube in poraze na celi črti. Delavstvo, ki je najšibkejši faktor v narodnem gospodarstvu, pa nosi največja bremena. Ni še prebolelo udarcev svetovne vojne, že se pojavljajo drugi, ki obetajo biti še hujši in pogubnejši t. j. splošna brezposelnost v vseh panogah industrije.

Drugod in pri nas.

Jesenice, 7. julija.

Neki naš tovariš, star delavec v tovarni, nam je pred kratkim dal prečitati pismo svojega brata, delavca v celulozni tovarni v Avstriji, iz katerega radi razmer pri nas priobčujemo sledeči odlomek:

»Sporočam Ti, da je koncem maja minulo 25 let, odkar smo jaz in še štirje drugi delavci zaposleni tukaj v tovarni. Vodstvo nam je na predvečer jubileja na skupnem sestanku izročilo vsakemu veliko in lepo diplomu in 80 šilingov (640 Din) za priboljšek. Poleg tega smo dobili vsak po en mesec dni dopusta, katerega lahko porabimo v toplicah ali v kakem letovišču; stroške poravnata tovarna.«

In pri nas? — Imamo delavce, ki skozi trideset in še več let vestno, mnogokrat v lastno škodo vrše svoje delo — pa ni človeka med našimi gospodi, da bi mu prišlo na misel, tem delavcem, ponašnim hlapcem, izkazati vsaj malo hvaležnosti v že kakršnikoli obliki.

Gospodje onstran meje, pri majhni tovarni v primeri s KID, katera ima v konkurenčnem oziru še večje težave kot naša — imajo toliko sočutja s svojimi delavci-tujci, da jim vsaj ob takih prilikah prostovoljno sami od sebe nudijo ugodnosti, čeprav so sicer v primeri s 25 letnim trpljenjem malenkostne. Je vsaj izraz »zahvale« za dobiček, ki so ga jim delavci s svojim dolgoletnim delom znosili na kup.

Pri naši tovarni, katera ni morda kakaj majhna »grajzarija«, ampak se šteje med veliko evropsko industrijo, ki ima po kakovosti izdelkov na domačem in svet. trgu brez špekulacij široko pot — pa niti tega ni. Mnogokrat mora tak star delavec od strani predpostavljene-ga uživati celo zaničevanje in psovke! Zalostno, a resnično! Da, niti toliko ni pri naših gospodih poleg umske tudi ne srčne izobrazbe, da bi ob takih prilikah segli delavcem v roko, spregovorili z njimi par prijaznih besed. Uradništvo ima poleg deputata za kurjavo, ugodnih stanovanj in drugih ugodnosti še vsakoletni 14 dnevni počitek. Nismo jim tega nevoščljivi. Toda, ali ne zasluži tudi delavec, ki ima dolgo dobo let za seboj, tudi par dni v letu počitka, ne da bi pri tem trpela njegova plača. Delo bi nas veselilo, če bi se pri posnemanju drugih »umnih gospodarjev« prisvojili poleg slabih tudi lepah lastnosti.

Imperijalizem.

Francoske čete so zapustile Porenje. Nemškemu narodu to še ni dovolj. Vse nemško časopisje poudarja, da je sicer Porenje svobodno Francozov, da pa Nemčija toliko časa ni svobodna, dokler so renski mostovi pod kontrolo francoskih trdnjav in čet. Danes je po mnenju Nemcev kriva le še Francija, da ni absolutnega miru. Nemštvo dviga glavo, zahteva po vrnitvi odvzetih kolonij je že padla. Narod, ki prvi, da noče biti suženj, da hoče svobodo, hlepi po vladi nad daljnimi afriškimi plemeni. Porenje s Kölnom je ponižana kraljica; prebivalci so namreč Nemci. A tam v Afriki niso Nemci, zato jim nemštvo ne privošči svobode. Nemci tudi niso na vzhodu in na mejih Balkana, tudi pod Karavankami jih ni! Tudi tem ni treba svobode in samodločitev se mora v njih ubiti!

Na Ljubelju... Od avstrijsko nemške strani prihajajo avtomobili. Z naše strani jih ni. Potniki izstopajo in njihove oči željno zro proti jugu. Neposredno pod njimi je sicer le prepadna dolina, toda tam dalje... tam je zemlja, je morje, delavni ljudje.

V carinskem avstrijskem ozemlju ležita Bidovce in Gorje. Prijetno je tu. Potički žuborijo iz zemlje in polnijo Dravo. Kraji izgledajo kot nemški. Slovenskega napisa ni videti. Z gredice ob hišici me pozdravi šoloobvezna deklica z: Guten Tag! Zalostno sem klonil glavo. Tu pod Ljubeljem, pa tako...! Saj ni čudno. Sredi male vasi stoji visoko poslopje z napisom: Schulvereins Klopstocks Schule. To pa res ni znak kulture. Caranthanus ima prav. Schulverein-ska šola je pogibelj vproškega slovenstva. Srečam dečka in vprašam: »Wer bist du?« »Za živino!« je odgovor. Glej fanta! Poljubil bi ga, ker je izustil slovensko besedo — na tej odtujeni zemlji. »Čegav pa si?« »Maksel Hanzov.« »Priden bodi in do-

ber Slovenec ostani!« Ali me je razumel? Odhitel je za živino.

Koroško Slovenstvo — za časa slovenskih vojvod Gorazda, Hotimira, Juga in drugih naš center — živi danes le v

kmečki hiši, iz šole in javnih mest je pa izrinjeno. Vsega tega ne bi bilo, da ni bilo nemškega imperijalizma in njegovega gesla: Preko Slovencev — na jug, na Adrijo! V. M.

Ren je svoboden.

Glasilo nemške krščansko-socialistične stranke »Das Neue Volk« piše k temu dogodku sledeče:

»Zadnje francoske čete so zapustile nemško ozemlje in sedaj se pričinja razgrajanje in vrvenje, kar mora doživeti nemški narod vedno, kadar ga hočejo prevariti o resničnih dejstvih in vzrokih. Uradno se pripravljajo proslave osvobodjenja, vse meščansko časopisje s socialno-demokratskim vred prekipeva v glasnem veselju in vriskanju, prav tako kot med vojno, ko so se ob mnogoštevilnih »zmagah« izobešale zastave. Danes se moramo vprašati, ali se nemški narod sploh še more skupno veseliti? Ne, ne more se več! To so mu docela onemogočili tisti, ki danes pozivajo k radovanju in druge sile in dejstva. Gotovo se moremo veseliti, da je s tem storjen zopet nov korak pri likvidaciji svetovne vojne, vendar bi se mogli res veseliti, ako bi pomenilo resnično pot v nove zarje. Pa ni tako!

Francoske čete ne odhajajo pod silo bajonetov in topov, tudi ne iz kake velike vere v resnično spravo niti ne iz čuta človeške pravičnosti, na kateri naj bi se zgradil nov svet, v katerem naj bi ne vladali živalski in barbarski goni, ki danes vladajo človeka, ampak božje in npravne postave, čete odhajajo na povelje mednarodnega velekapitala, ki je bil v Haagu z Youngovim načrtom prav dobro plačan.

Prav je, da si ob tem dogodku ponovno povemo v oči zgodovinsko resnico: 10 milijonov mrtvih, 20 milijonov ranjenih, to so žrtve mednarodne vefinance, bančnih magnatov Anglije, Francije, Nemčije, Amerike, Rusije in monarhičnih despotov ter raznih vojaških kamaril v vseh državah. Svet je bil pozorišče boja med bestijami v človeških podobah. Za prazen nič, ne, za profite nekaterih nacionalnih in internacionalnih skupuhov in izžemalcev so morali krvaveti milijoni. Človeštvo je kričalo v groznem trpljenju: Ustvarimo nov svet, novo Evropo!

V masah je bilo upanje, volja, vera. Mladina je klicala k novemu življenju. Nazaj k pravirom vsega bitja! Toda voditelji so odpovedali. Zopet so se prodali mamoni, ki je zavladal nad njimi.

Prišla je versajska pogodba. Bila je prvi udarec v ljudsko vero in upanje. Diktat nekaterih, ne pa pogodba. Novo zatiranje, nobena sprava, ne mir, ampak nova vojna! Nihče noče biti krivec vojne. Niti Poincare, niti Rusi, niti Angleži, niti ameriški kapital, tudi nemški narod ni uvidel še, koliko krivde nosi njegov stari

Krščanske strokovne organizacije v Belgiji.

Krščansko strokovno gibanje je v Belgiji v zadnjem času zopet znatno napredovalo. To je dokaz, da delavstvo tem strokovnim organizacijam zaupa.

Posebno so napredovali nameščenci in tekstilni delavci in rudarji. Tako je število članstva narastlo na 170.000.

Nasprotno pa marksistične strokovne organizacije nazadujejo. Zadnje statistike izkazujejo nazadovanje za 12.000 članov. Napram 1. 1921., ko je bilo v njihovih organizacijah 718.000 delavcev, štejejo danes te organizacije le 518.000 članov in so torej nazadovale za 200.000 članov.

V zadnjem času so bila povsod gibanja za zvišanje plač. V splošnem so ta gibanja uspela. Pri več štrajkih, ki so bili potrebni, da se dosežejo delavske zahteve, je centralni štrajkovni fond mnogo pripomogel k uspehom. Gibanja

režim in stara miselnost. Viljemovo rožljanje s sabljo, nespametna politika Nemčije vse od odhoda Bismarcka sem, kriče Avstrije v njenem nekvalificiranem postopanju napram Srbiji, napoved vojne Franciji, docela neupravičen napad na Belgijo, neumna podmorska vojna, napačna politika napram Italiji itd.

Prišla je zasedba. Morali smo plačevati. Industrijski magnatje pa, ki so pospravili dobičke iz vojne v svoje žepce, niso hoteli plačati. Pred vpadom v rusko ozemlje je dejal dr. Wirth, tedaj kancler, ko je prihajal s seje teh gospodov: »Gospodje nočejo darovati niti pšeniga na oltar domovine!« Ljudstvo v Porurju je moralo radi tega preživeti grozne čase. Moralo je izvajati pasivno resistenco, medtem ko so industrijski gospodje prodajali premog naprej in dobili še 700 milijonov iz državne blagajne.

Sedaj je torej nemška zemlja prosta Francozov. Gotovo je, da je zasedba Franciji več škodovala kot koristila. Nemško ljudstvo pa s to izpraznitvijo ni postalo svobodno. To ljudstvo ve, da je vsaka imperialistična politika v najožji zvezi s kapitalističnim gospodarstvom in mednarodnimi denarnimi mogotci. To ljudstvo ve, da ni moderna vojna nič drugega kot umazan krvav denarni posel mednarodnega velekapitala. To ljudstvo delavcev in kmetov ve, da je resničen mir in resnično svobodno ljudstvo le, ako je osvobojeno svojih izžemalcev in si je izvojevalo resnično ljudsko skupnost vseh delovnih ljudi. Nad narodnostnim bojem stoji socialni boj! Ni resničnega nacionalnega osvobojenja brez osvobojenja od kapitalizma! Ni nikake skupnosti narodov in mirnih odnošajev med njimi, ne da bi bile podrte trdnjave kapitalističnega egoizma in mamonizma. In ta osvobodilni boj je treba voditi v vseh narodih. Ni Francoz ali Poljak sovražnik nemškega kmeta ali delavca, ni nemški delavec ali kmet sovražnik francoskemu, angleškemu, italijanskemu ali poljskemu. Skupni sovražnik, ki danes zopet ščuje narode na vojno, ki bo jutri že sklepal sramotne pogodbe, zasedal in anektiral ozemlja, slavil zmage, da ljudstvo prevari v resničnih vzrokih njegove bede, ta skupni sovražnik je izkoriščanje človeka po človeku, je egoistično, samo na pravico močnejšega naslonjeno mamonično gospodarstvo in kapitalistična družba z vsemi njenimi priveski in ustanovami.

Borbo proti temu skupnemu sovražniku mora voditi nemško in vsako drugo ljudstvo, če hoče biti resnično svobodno.

so bila tudi v državnih obratih in napravah, tako zlasti pri železnici.

Trenutno pa je vsako mezno gibanje močno otežkočeno radi splošne gospodarske depresije. Vendar dejansko brezposelnosti ni. Da ne nastopi brezposelnost, se tudi mnogo prizadeva država sama z javnimi deli in tako nudi delavcem delo. Vendar izgledi za bližnjo bodočnost niso nič kaj ugodni.

Centrala strokovnih organizacij je izdelala več zakonskih predlogov in predložila parlamentu. Med drugimi zlasti zakon o plačanih dopustih delavcev in nameščencev, o nedeljskem počitku, o zboljšanju brezposelnega zavarovanja in tako dalje.

Vsak naš naročnik naj pridobi vsaj še enega novega naročnika!

Na taborenje!

Vrhovni stan Borcev priredi od 20. julija do 3. avgusta svoje letno taborenje pod Bodeškimi pečmi ob izlivu Save Dolinke v Savo Bohinjko pri postaji Radovljica.

Tabornica znaša za vsakega člana in gosta po 10 Din dnevno. Vožnjo plača vsak sam. Taborno vodstvo preskrbi zadostno število šotorov, za osebno opremo preskrbi vsak sam.

Vabimo vsakega, mladega in starega, da se prijavi za taborenje. Za mladega je taborenje svoboda in šola v disciplini, zdravje, okrepitev. Narava je neusahljiv vrelc energij, zdravja, veselja in lepote. Vsega tega je mlademu človeku treba. Kar pa je starejših, potrebujejo okrepitve in razvedrila, odmora po napetem delu in pisarni in drugod. Vsak je potreben solnca, zraka in vode, virov zdravja in moči. Vsak je potreben šumenja vode, šušenja gozda. Komur je bila izročena ob nočnih stražah varnost tabora, ve in razume tajnost noči, skrivnostnost lune ter šumenje voda in gozdov. In kdor je ponoči čuval taborni ogenj, se je težko ločil od njega. Še ko je minul čas njegove straže, je sedel ob ognju in je zrl, kako se dvigajo plameni in unirajo v širni nočni praznini.

Zopet se bomo zbrali bratje iz raznih delov Slovenije. Spoznali se bomo ob tabornih igrah in tekmah. Tabor bo zopet pogon za borčevstvo. Zopet bomo stopili naprej.

Torej, prigrasite se za taborenje, vi, ki ste potrebni svobode, družbe in prirode. Vsak nam je dobrodošel, za vse so enaki pogoji in enaka določila. Priglasite se najkasneje do 12. julija. Do 19. julija mora biti celotna tabornina v znesku 150 Din plačana. More se pa vsak prigrasiti tudi za krajši čas. V prijavnici

Pri Sv. Lenartu v Sostrem bo 20. julija po 10. maši delavski tabor.

navedite od kdaj pa do kdaj boste taboreli. Pohitite s prijavi. Moramo vse potrebno pripraviti. Ako ima kdo na razpolago šotor, naj ga prijavi. Istotako orodje, ki bi eventualno prišlo v poštev. — Vrhovni stan Borcev.

Za nameščence.

»Slovenec« od 9. julija priobčuje pod svojim stalnim naslovom »Kaj pravite?« to-le zanimivo zgodbo:

»Malo imamo v Sloveniji velikih podjetij, nekaj jih pa le imamo. O enem teh podjetij naj povem zgodbo. Naglašam zgodbo, da ne bo kdo mislil, da je stvar resnična. Recimo, da je to podjetje tovarna. Nameščenci tega podjetja, — ne delavci, ti se ne upajo tako daleč, — so zbrali v sebi neverjetno korajžost, njihovi gospodarji so celo rekli predrznost. Šli so in so napisali prošnjo, — to se razume, prošnjo so napisali nameščenci na gospodarje in ne obratno. V tej prošnji so nameščenci napisali, da podjetju ni v čast, da so nameščenci pri njem uradniki kar tako, od danes do jutri in so lepo, ponižno prosili, naj jim gospodarji dajo pragmatiko. Gospodarji so se silno zgrozili nad to predrznostjo in so prošnjo rešili v le-tem smislu: vsi uradniki so odpušteni, sprejet pa je nazaj le oni, ki svoj podpis na prošnji prekliče. Seveda so vsi uradniki preklicali prošnjo in tako je šla pragmatika po vodi. Gospodarji so dobili zadoščenje.

To podjetje je mislilo zaslužiti svoj čas z lepo špekulacijo nekaj milijončkov. Gospodarji pa so nož zagrabili pri ostrini in so se uredili. Milijončkov ne bo, še celo podjetje samo jih bo moralo plačati nekaj.

Izgubo je bilo treba kriti. S čim? Kdo naj jo plača? »Kaj bomo morda mi plačali?« so se vprašali gospodarji, »mar naj si odtrgamo pri dividendah? Zakaj imamo pa uradnike? Ti naj plačajo!« Tako se je zgodilo, da mora uradništvo samo plačevati prispevke za pokojninsko zavarovanje.

Uradniki se grabijo sedaj začudeni za glave in se vprašujejo: »Najmanj deset takih špekulacij se je posrečilo zadnja leta. Nihče se nas ni spomnil, nihče ni hotel deliti z nami dobička. Pri enajsti, ponesrečeni špekulaciji, pa so se go-

spodarji spomnili in prevrtili izgubo na nas! — Eh, bomo že potrpeči, samo da se podjetje dalje razvija in da njegove dividende ne padejo!«

Mislimo, da je prav vsaka pripomba odveč. Upamo pa, da bomo že v eni prihodnjih števil našega lista lahko povedali podobno zgodbo, ki pa je resnična.

Čez hribe in doline...

Čez hribe in doline.

Jesenice. Prvega tega meseca je odprl svojo odvetniško pisarno dr. Aleš Stanovnik, vedetni član nadzorstva Jugoslovanske strok. zveze in dobro poznan med našim delavstvom. Kličemo mu ob tej priliki: pozdravljen v naši sredi!

Pri Sv. Juriju ob Taboru v Sav dol. daruje dne 20. julija t. l. prvo daritev sv. maše naš prijatelj Franc Šimon Novomašniku govori prof. Ante Kordin. Novomašniku čestitamo in kličemo: Bodi pozdravljen in Bog blagoslovi Tvoje delo!

Nenadoma je zbolel podpredsednik Jugoslovanske strokovne zveze in obč. svetnik ljubljanski tovariš Jože Rutar. Prepeljan je bil v deželno bolnišnico. Zdravje se mu hvala Bogu že vrača.

Njegovi ljubljanski tovariši ga vsak dan obiskujejo in mu krajšajo dolge ure bolezni. Zvestemu in neutrudnemu boritelju za naše ideje želimo, da mu ljubi Bog čimprej povrne popolno zdravje!

Za kratek čas.

Med prijateljicami: Majda, veš, v kratkem se bom poročila. Zato te prosim, pusti tedaj vsaj eno dobro dlako na meni!

V šoli. Katehet: Izraelci so šli skozi Rdeče morje, pa si niso nog zmočili, kako to? — Jožek: Imeli so dvojnate podplate na črevljih.

V hudi jezi. Želim ti sto tisoč dinarjev, da bi jih porabil v lekarni!

Razočaranje. Kaj mi je stari baron vse obetal, da dobim po njem — zlate gradove! No in zdaj? — Dobila sem star moški dežnik, kaj naj počnem z njim? — Bodi mu hvaležna, streho ti je pa le poskrbel!

Dober računar. Podjetnik: Ali ste imeli še kakšno posteljo za tistega poznega gosta snoči? — Natak ar: Drugače si nisem mogel pomagati, kakor da sem mu dal posteljo našega hlapca, ki je bil ravno vstal. — Podjetnik: Potem mu računite deset dinarjev več za — kurjavo.

Dr. Aleš Stanovnik

je odprl

odvetniško pisarno

na Jesenicah

v hotelu »Pošta«

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermite:

29

Kako sem ubila svojega otroka

Pritlikavi borovci, ki so jih zvali in skrivili viharji in nevihte, so moleli iznad zemlje koščene korenine, in človek bi rekel, da ima pred seboj tropo škratov in palčkov, ki mirno pričakujejo mlada sprehajalca, ki sta se drznila stopiti v njihovo kraljestvo in jih motiti, ko uživajo mir in samoto.

Dominik je še v dijaških letih prečital zgodovino noirmontierskega otoka, ki jo je napisal slavni Piet. Začel je praviti Loliti tudi neko pripovedko, ki še živi med ljudstvom, češ, da včasih ponoči ob polni luni prihajajo duhovi z raznih pokopališč in se shajajo na la Claireskem griču. Ravno pod belim »Gauthierjevim stolpom« prirejajo grozanske plesse. Od začetka se vrtijo lepo lagodno, nazadnje pa že divjajo in besne, da je strah in groza. Gorje mu, kdor bi jih motil! ... Pa kdo ne prihaja tjakaj! Starec iz slanih močvirij, zelenkasti okostnjaki mornarjev, ki so končali sredi morskimi valov, stare čarovnice, ki so bile nekoč znane po vsem Noirmontierju, in razmrvarjena trupla nesrečnežev, ki so jih leta sedemnajsto tri in devetdesetega pobili »brezhlačarji« ter pokopali prav na tem griču in pod temi najvišjimi topoli ... Nekako v teh nočeh prihajajo sem pod beli stolp, zavijejo v staro obleko ostanke svojih nekdanjih teles, vpijejo in počenajajo skrivnostne pa strahovite reči.

Dominik je vse to mirno razkladal Loliti in se niti domislil ni, da take pravljice, zlasti če jih pripoveduješ ob takem času in takem kraju, še posebno delujejo na mlado dekle, ki se je včasih kar zdrgnila, čeprav jo je vodil za roko.

Prideta iz gozdiča. Na levi sta pustila za seboj la Clairestei park in dospela do jase, ki se je belila k opomiti krožnik. Mesec je sijal, da se je razločno videla vsaka vejica na hrastju in po tleh so serisale sence kot bi se stegovala tu drobne tam pošastne roke.

Šla sta mimo takega hrasta, ki je rasel na samem pred nizko kmečko kočico. To je bila posled-

nja hišica in je kakor igračka čepela na vrhu sipnine, ki se je vlekla še dalje.

Šele sedaj se je odprla pred njima širna ravan; na dvoje jo je delil »Gauthierjev stolp«, ki se je bleščal ko svetla pika, ker ga je mesec tako čudno obseval.

Molče sta stopala dalje.

Njuni sencu sta se ko živi premikali za njima in zopet sunkoma hušnili naprej kakor oplašene straže na prag nevidnega sveta.

Nenadoma se Solita tesno oklene Dominikove roke:

»Ne greva več naprej! ... Mene je strah!«

»Vas je strah, Lolita? Menda vendar ne boste verovali v duhove in strahove, ko ste rekli, da nimate nobene vere?!«

Spet se je stresla in Dominik je začudil kako se je v silnem strahu pritisnila k njemu. Prijel jo je za tresočo se roko, ki ji je bila vsa potna od neke muke.

»Ali se samo šalite ali kaj?«

»Lejte, lejte! ... Tam za mlinom! je izdabila in kazala na beli stolp.«

Zastonj je bilo vse Dominikovo prigovarjanje; ni ga slišala.

»Lejte, še vedno so tam! ... Čedalje več jih je! ... Mene je strah! Beživa!«

Lolita bi bila kmalu zbežala nazaj naravnost proti dvema ribnikoma, ki sta se skrivala v travi. Ker nista bila nič zagrajena, je bilo silno nevarno in gotovo bi bila Lolita zagazila v vodo, da je ni Dominik zadržal.

Ozrla sta se proti stolpu in sedaj je tudi Dominik videl nekakšne sence, ki so se naglo premikale.

»Lejte jih, lejte jih, tukaj je že tretji! je vpila Lolita. Ga vidite? ... Sedaj teče! Sedaj se skriva za nama, tam pod borom!«

»Pa pojdiva nazaj!« veli Dominik.

V tem hipu planeta iz zemlje čisto poleg njiju dve postavi kakor dve ženski in kot bi pognal dve sivi pošastni krogli združena preko nasipa naravnost proti morju.

Lolita je obstala ko pribita. Revica je vsa drgetala v Dominikovih rokah.

Tedaj oba zagledata čuden prizor: neke postave, kot si ljudje predstavljajo coprnice, so tekale sem in tja, vreščale in škrtale z zobmi, se vzpenjale na nizka drevesa in izginile v zemljo ... Včasih je bilo videti, da vlečejo nekakšne plaste, v katerih je bilo nekaj trdega in težkega. Nena-

doma se obrnejo in zdelo se je kakor da se hočejo v besnem zaletu vreči na Dominika in Lolito. Pod njihovimi kljukastimi nogami se je drobilo vresje kakor bi ga popalil z ognjem, drevje se je od groze zvijalo in plaste so vihrale v vetru kakor peklenški mrtvaški prtovi ...

Dominik jo je držal in gledal kako se je neka stara škrbasta baba, ki je imela prste vse skrivljene in koščene noge, čisto zraven njiju pognala na neki bor. Drevo se je je nekaj časa otepalo in se od strahu majalo, nato pa je hreščilo v zamolkli šum ...

Poslednjič je vse izginilo v neko globel, a se je zopet prav kmalu prikazalo nekoliko dlje ... Starke so hitele ko sto i pet in drvele druga čez drugo ... Vsaka je vlekla silno dolgo plahto, ki se je zadevala ob korenine, se zapenjala in odletavala od raskavih tal kot bi se korenine branile nadležnih gostačev ... Včasih je bilo videti kakor da se je kak mrlič izmuznil izpod odeje in ušel, toda starke so takoj planile nadenj in ga pokrile z rjuho. Luna je svetila na te sence in jih še povečavala, da so švigale ko peklenke prikazni ...

Končno starke s svojimi plahdami počasi izginjejo v strašno noč.

Onesveščeno Lolito vzame Dominik na roke in jo nalahno odnese k morju, kjer ji z vodo moči čelo, senca, roke in lase ...

Malo po malem se je Lolita zavedla. Še zmerom je trepetala in plašno bolščala v temo.

»I kaj Vam je, Lolita?« jo vpraša Dominik.

»Kje pa so?«

»Kdo vendar?«

»Še vprašujete!«

Lolita še enkrat zaprči oči v senco, ki je bila okrog njiju, če ni kaj nevarnega ...

Ko vidi, da ni nič, se malo pomiri in nekoliko pametneje vpraša:

»Kaj pa je bilo pravzaprav?«

»Mogoče kaj čisto navadnega! se zasmije Dominik«

»Pojdiva, pojdiva! Toda samo ob morju ... Nikdar več ne stopim na oni grič!«

Bila je ravno oseka in sta se lahko vrnili ob obali skozi Souzeauxjski preliv, pod vilo »Ave-Maria« pa sta zavila v drevored in dalje v gozd.

Tako je Dominik končno le privedel ubogo Lolito vso drgetajočo domov, kjer jo je pričakovala mati že nekoliko v skrbeh, ker je ni bilo tako dolgo. Tudi Dominik je bil precej razburjen, čeprav se je delal, da ni ...

¹ »Brezhlačarji« (sans-culottes) so imenovali v francoski revoluciji (1789—1795) revolucionarje, ker so nosili kratke hlače (culotte).